

Var den tidlige arbejderbevægelse isoleret? En problematisk påstand.

Med fuld ret gør Kristian Hvidt og Hanne Rasmussen i deres artikel i Arbejderhistorie nr. 3-95 opmærksom på et åbenbart værdifuldt materiale, som hidtil ikke er blevet brugt tilstrækkeligt i diskussionen om den tidlige arbejderbevægelse. De resultater, de melder om som resultat af deres stikprøver i materialet, er overbevisende, og det ville være rimeligt, hvis et speciale brugte materialet til at diskutere den tidlige arbejderbevægelses sociologiske struktur. Hvis materialet ligeledes kunne blive sat ind i en sammenhæng, hvorved der kunne blive gjort en ende på nogle myter, af hvilke én ukritisk kolporteres af de to forfattere, ville det være hensigtsmæssigt. Det drejer sig om myten om arbejderbevægelsens isolation.

Indsamlingen havde stået på "i godt en måned" (s. 29) og ca. 5.100 københavnske mænd over 16 havde underskrevet Adressen; det var næsten udelukkende arbejdere, der havde skrevet under, og deraf slutter forfatterne, 1) at listen nærmest var "noget der ligner en medlemsfortegnelse for Internationale" (s.29); og 2) "Socialisterne i Danmark var på det tidspunkt en isoleret enklave i byens liv" (s. 30). Isoleringen er allerede antydning ved at anføre, at Pio ved valget den 20. september 1872 "kun fik 199 stemmer ved den skriftlige afstemning fra valgkredsens knap 4600 vælgere" (s.26).

Internationale havde i sept. 1872 bestået i knap et år. Pio havde været fængslet siden foråret og havde ikke fået mulighed for at optræde på vælgermødet. Han fik dog lov til at udarbejde en ucensureret tale, "Hvis den ikke indeholder noget, der ligefrem strider mod Loven" (Årbog for arbejderbevægelsens historie 1, s. 120). Som forfatterne korrekt anfører, var mange af partiets støtter sandsynligvis under 30 år og dermed afskåret fra at deltage i valget; valg var dengang offentlige, og det krævede formentlig en del offervilje at stå frem og erklære sig for Pio. Under de omstændigheder kan et resultat på ca. 4% af de valgberechtigede ikke med rimelighed betegnes som dårligt. Valgdeltagelsen var imidlertid ikke på 100%, men på 29,2% - af de afgivne 1341 stemmer fik Pio altså ca. 15%. Isolationen springer ikke ligefrem i øjnene.

Det gør den heller ikke af, at det lykkedes at indsamle ca. 5.100 underskrifter på godt en måned. Det må have været en betydelig del af den mandlige arbejderbefolkning i København, hvis indbyggertal på det tidspunkt var på ca. 200.000 - heraf vel omkring 30.000 industriarbejdere og håndværkere. At det mere eller mindre udelukkende skulle have været Internationales medlemmer, der var underskriverne sandsynliggøres ikke - snarere tværtimod, idet "listerne giver indtryk af at have været vidt omkring på en arbejdsplads...", at have "været båret rundt..." (s.29). Det er mere sandsynligt, at Internationale med indsamlingen er nået et godt stykke ud over medlemskredsen.

Uden en tilbundsgående undersøgelse af Adressens underskrifter og yderligere materiale er det umuligt at drage så bastante slutninger, som det gøres i artiklen. Konklusionen må langt snarere være, at arbejder-

bevægelsen i sit første år havde opnået store resultater, omend den endnu ikke var fast forankret i arbejderklassen. Af mange grunde kunne dette imidlertid heller ikke forventes,

Det centrale i artiklen er ikke

påstanden om isolationen, men henvisningen til et vigtigt materiale, som bør benyttes i en bredere sammenhæng,

Gerd Callesen